

de traductors. La primera de les parts combina l'ús de la traducció automàtica amb la traducció assistida per ordinador amb eines gratuïtes. La segona activitat se centra en com gestionar de manera col·laborativa entre els alumnes la traducció i revisió d'un article enciclopèdic de la Vikipèdia.

Com es pot comprovar, tot i que les contribucions giren al voltant del mateix tema, el programari lliure, el volum el presenta des de perspectives diferents i complementàries amb l'objectiu d'oferir una panoràmica general sobre aquest àmbit. Per això, el llibre pot satisfer els interessos dels traductors professionals, que hi trobaran informació rellevant no sols sobre la disponibilitat de programari lliure, sinó també sobre la forma com poden implicar-se en projectes de loca-

per adquirir experiència i visibilitat dins del mercat laboral. També la comunitat universitària pot aprofitar aquesta obra per prendre nota de les tasques pendents en l'àmbit de la formació de traductors i de les possibilitats docents que ofereix el programari lliure a cost zero.

El llibre, d'acord amb la filosofia que predica, està editat segons les condicions de la llicència *Creative Commons: Reconeixement - Ús no comercial - Compartir amb la mateixa llicència 3.0, Espanya*.

Bartolomé Mesa Lao

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

GROSMAN, Paula; ROGANTE, Alejandra

Cuatro tramas: Orientación para leer, escribir, traducir y revisar

Ciudad Autónoma de Buenos Aires: les autores, 2009, 202 p.

ISBN: 978-987-05-7141-4

Cuatro tramas és un manual didàctic i alhora un llibre d'assaig. Les autores transmeten d'un manera molt personal i entusiasta al llarg de tota l'obra la passió per la seva feina, i justament aquest to directe fa que el llibre tingui un caràcter especialment motivador. Els estudiants són els lectors que més aprofitaran les reflexions i les pràctiques recollides en el llibre. És molt possible que s'identifiquin amb els continguts que inclou i que trobin resposta a les seves inquietuds professionals. El llibre també va adreçat a docents de traducció que el vulguin utilitzar com a manual a classe, per consultar-hi apunts sobre traducció i/o per trobar-hi recursos didàctics. És un obra ben escrita, amb una informació molt pertinent i oportuna.

Les autores són professores de traducció i alhora traductores experimentades que han volgut oferir una eina per a tots els qui, com diuen elles, per una via o una altra treballen amb les paraules i toquen les «trames» del títol del llibre —la lec-

tura, l'escriptura, la traducció i la revisió—, trames que s'entreteixeixen inevitablement.

A més del to directe, hi ha altres elements que connecten amb el lector des d'un primer moment. En primer lloc, un disseny gràfic atractiu, modern i diferent de l'habitual en els manuals i llibres acadèmics. Del llibre de text clàssic, aquesta obra pren la mida foli, els conceptes importants destacats en negreta, els exercicis (amb l'orientació de pàgina horitzontal, a diferència de la resta de continguts, amb una orientació vertical), una proposta de solucionari i uns pràctics resums anomenats «Ayudamemoria» al final de cada capítol.

El llibre té quatre capítols principals, un per a cadascuna de les trames del títol del llibre. Cada capítol té seccions similars, que no necessàriament es presenten en el mateix ordre. Les reflexions i els continguts teòrics s'intercalen amb exercicis i converses amb professionals. Al final de cada capítol hi ha propostes de solucions dels exercicis, les

gues Ayudamemoria que hem comentat i una bibliografia.

El primer capítol es titula «Leer» i comença amb una reflexió personal sobre per què llegim i com participen els cinc sentits en una lectura activa. Els continguts teòrics d'aquest capítol inclouen també una descripció de les diferents maneres de llegir i un relat històric sobre l'escriptura i l'evolució dels diferents suports per a la lectura, amb una reflexió final sobre el llibre digital. Entre els continguts teòrics es proposen exercicis diversos i s'inclou una conversa amb l'escriptor Vicente Battista sobre la lectura i els llibres. En aquest capítol destaca una activitat que consisteix a elaborar fitxes terminològiques (en el llibre anomenades *logs*), monolingües o multilingües, com a recurs per a nosaltres, els traductors, a qui «cada nueva palabra con que nos topamos activa en nuestra naturaleza traductora un mecanismo curioso-obsesivo imposible de aplacar».

El segon capítol es diu «Escribir». Per a les autores, escriure és un acte fisiològic que reconeixen que no és fàcil. Relacionen la lectura amb l'escriptura, i afirmen que «el que lee para aprender a escribir no lee con inocencia». Sota els títols informals i atractius de les seccions del capítol repassen una llarga sèrie d'idees o trucs per millorar l'expressió escrita, com ara la relació entre el fons i la forma, i fan reflexions sobre el paràgraf, la frase, la naturalitat, l'estil, la visibilitat, les coses concretes, el moviment, la versemblança, l'associació lliure, l'empatia amb el lector, el context, l'estil simple, la brevetat, els títols, la normativa ortogràfica, les referències bibliogràfiques, els estrangerismes, els anglicismes, les concordances, les combinacions inflexibles, etc. El capítol inclou un resum de totes les recomanacions a la fitxa Ayudamemoria. En aquest capítol les autores conversen amb l'escriptora Claudia Piñeiro. Aquesta part inclou també una activitat sobre la hiperescriptura i un exercici sobre hipervincles.

El tercer capítol s'anomena «Traducir». Inclou la lectura i l'escriptura abans de la

traducció no és casual. De fet, les autores afirmen amb rotunditat a l'inici d'aquest capítol que «traducir es leer y escribir». Comencen parlant de com llegim el traductor, i de la importància de llegir per traduir, i després plantegen en els continguts i els exercicis les qüestions més controvertides de la traducció: els conflictes del traductor entre la traducció semàntica i la traducció comunicativa, veure els textos «amb ulls de traductor», què és un traductor, la fidelitat, la naturalitat i la uniformitat, els connectors i els elements referencials, etc. També reflexionen sobre l'ús dels diccionaris. En aquest capítol es proposen exercicis com ara fer una mateixa traducció primer sense diccionari i després amb diccionari, un exercici sobre la relació entre la traducció i la literatura, i un exercici de traducció d'un text de medicina per treballar la traducció especialitzada i el procés de documentació. Inclouen una fitxa Ayudamemoria sobre les tasques del procés traductor. L'entrevistada en aquest capítol és la traductora i presidenta de l'Associació Argentina de Traductors i Intèrprets, Maria Cristina Pinto.

El quart capítol es titula «Revisar». Aquesta part és especialment útil perquè presenta en primer lloc un guió sobre què cal revisar i després exposa els diferents tipus de revisions que es duen a terme: la revisió d'estil, la correcció de proves, la revisió entre col·legues (amb una possible llista de control), la revisió en què es compara la traducció amb l'original, el *testing* i la revisió d'impressió. En aquest capítol les autores conversen sobre la correcció amb la productora editorial Ana Basarte. La fitxa Ayudamemoria inclou una relació de criteris de revisió.

Després dels quatre capítols hi ha un glossari amb definicions de termes tècnics que s'han fet servir en l'obra.

Finalment, el llibre inclou tres articles independents que no tenien cabuda en els capítols principals. En el primer es comenta la manera com les interpretacions fetes pels traductors de la Bíblia van crear posteriorment ideologia religiosa. El segon és

un article que descriu en què consisteix la localització de programari i com es planteja un projecte d'aquest tipus, i el tercer és un breu article sobre la traducció de l'oralitat. L'apartat que recull aquests tres articles s'anomena «La yapa», un terme argentí que es feia servir antigament als mercats per designar una quantitat addicional de producte que el venedor donava com a obsequi. Heus aquí el sentit dels tres articles finals.

A l'inici de la ressenya hem dit que el llibre anava adreçat, sobretot, a estudiants i a docents; cal afegir, però, que també va dirigir a traductors amb experiència que es plan-

tegin impartir classes o seminaris sobre traducció, perquè veuran com la passió i l'entusiasme que es tenen per la feina són una font de recursos inesgotable per a ensenyar l'ofici, així com la millor de les eines didàctiques. Amb aquest llibre recordarem per què vam decidir ser traductors i podrem ensenyar als nostres estudiants de traducció no solament que la traducció és una professió, sinó també, i per damunt de tot, una vocació.

Olga Torres Hostench

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

Lawick, Heike van

Manual de traducció alemany-català

Vic: Eumo, UAB, UJI, UPF, UVic, 2009, 375 p.

ISBN: 978-84-9766-318-2

La «Biblioteca de Traducció i Interpretació» que publica Eumo Editorial per iniciativa dels departaments de traducció de les universitats de Vic, Autònoma i Pompeu Fabra de Barcelona i Jaume I de Castelló, arriba al volum 14 —tota una fita per a la bibliografia en català sobre el tema— amb el primer *Manual de traducció alemany-català* de la història. Un motiu de celebració per als qui ens dediquem a la traducció i/o a l'ensenyament de la traducció entre aquests dos parells de llengües. L'autora del volum, Heike van Lawick, complia amb totes les condicions per poder dur a terme amb èxit aquesta empresa: traductora professional (ha traduït Franz Kafka i Joseph Roth, entre altres, al català, i un assaig sobre Llorenç Villalonga a l'alemany), professora de traducció a la Universitat Jaume I i investigadora en traductologia (ha publicat un estudi titulat *Metàfora, fraseologia i traducció*). Felicitment les expectatives s'han complert, perquè van Lawick ha sabut treure tot el partit d'aquests seus tres vessants per oferir-nos un manual molt complet, molt ben estructurat i per tant molt útil.

El llibre està dividit en set grans blocs temàtics: 1. «El procés traductor i la comprensió textual», 2. «Recursos del traductor: diccionaris i corpus», 3. «El dinamisme de l'equivalència traductora», 4. «El raonament crític, els problemes de la traducció», 5. «La traducció de la funció textual i l'organització textual», 6. «La traducció dels gèneres marcats pel camp» i 7. «La traducció dels gèneres no marcats pel camp». Dintre de cada un d'aquests grans blocs, l'autora hi ha distribuït tots els aspectes que cal conèixer —des dels més teòrics als més pràctics— per poder traduir amb competència de l'alemany al català. Així, per posar només un exemple de cada bloc, en el primer trobem una explicació molt exhaustiva del funcionament de l'adjectiu en alemany i les dificultats que comporta per a la traducció al català, en el segon s'anалitza el caràcter polisèmic dels nexes preposicionals, en el tercer se'ns parla dels cognats i falsos amics, en el quart es tracta la traducció dels referents culturals, en el cinquè hi ha un apartat dedicat a les marques de modalitat, en el sisè es repassen els